

Θέμα: *Ένορκη Διοικητική Εξέταση και Πειθαρχική Δίωξη για το θάνατο της κας ..*

Κύριε Πρόεδρε,

Με αφορμή την αναφορά του κυρίου... που υποβλήθηκε στο Συνήγορο του Πολίτη σχετικά με το θάνατο.... επιθυμούμε να σας θέσουμε υπόψη ένα σοβαρό θέμα με διαστάσεις γενικότερης σημασίας το οποίο άπτεται των αρμοδιοτήτων σας. Στο πλαίσιο αυτό ήδη οι συνεργάτες μου επισκέφθηκαν το .....προκειμένου να συλλέξουν περισσότερα στοιχεία για την υπόθεση και να συνεργαστούν μαζί σας. Για τη συνεργασιμότητα που επιδείξατε κατά την επίσκεψη των συνεργατών μου επιθυμώ να σας ευχαριστήσω.

Από το υλικό που συνελέγη κατά την έρευνα της υπόθεσης προέκυψαν τα ακόλουθα:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η κυρία .....σε εγχείριση για αφαίρεση εχινοκόκκων κύστεων εκ του ήπατος με τη μέθοδο της λαπαροσκοπικής χειρουργικής. Σημειώθηκε ωστόσο επιπλοκή κατά την εγχείριση (υπερνατρίαμια) με αποτέλεσμα, παρά την εισαγωγή της στη ΜΕΘ να επέλθει ο θάνατος. Στις ...συντάχθηκε από επιθεωρητές της Διεύθυνσης Επιθεώρησης του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας πόρισμα που αφορούσε διενέργεια Ε.Δ.Ε. στο κατόπιν αναφοράς του .....με τελική πρόταση να κινηθεί από το Δ.Σ. του νοσοκομείου η διαδικασία πειθαρχικής δίωξης του γιατρού διότι δεν ενημέρωσε λεπτομερώς ως όφειλε για την επέμβαση την ασθενή.

II. Διαδικαστικές παρατηρήσεις

- 1 Το γεγονός ότι, μετά από την επέλευση θανάτου, στο νοσοκομείο.....ασθενούς που η συνήθης πορεία της ασθένειας του, δεν οδηγεί στο θάνατο, δεν συνοδεύεται από απόφαση του Δ.Σ. για άμεση διενέργεια Ε.Δ.Ε., συνιστά ουσιαστική διαδικαστική παράλειψη (άρθρο 127 Ν. 2683/1999). Η παράλειψη αυτή αναδεικνύει μια στάση περιορισμένης αντίληψης της βαρύτητας του ζητήματος των διοικητικών ευθυνών που επιβάλλει ο σεβασμός προς στους χρήστες υπηρεσιών υγείας.
- 2 Σε γραπτή απάντηση, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων, για αντίγραφα πορίσματος Ε.Δ.Ε. (ο πολίτης προφανώς εύλογα θεωρεί ότι έχει ακολουθηθεί η διοικητική διαδικασία που επιβάλλει η περίπτωση),

εμφανίζεται ως επαρκής δικαιολογητικός λόγος για την παράλειψη κίνησης της διοικητικής διαδικασίας (Ε.Δ.Ε.) η άμεση εισαγγελική παρέμβαση. Δε χρειάζεται βέβαια διευκρίνιση το ήδη γνωστό ότι το ποινικό μέρος μιας υπόθεσης δεν συνδέεται με το διοικητικό. Κατά συνέπεια η έκφραση «*παρ' όλα αυτά διετάχθη Ε.Δ.Ε.*» που καταγράφεται στο υπ' αριθ. πρωτ. ....έγγραφό σας καταδεικνύει για άλλη μια φορά την παρανόηση σχετικά με τις υποχρεώσεις της διοίκησης των νοσοκομείων σε αντίστοιχα περιστατικά.

- 3 Πέραν του γεγονότος ότι προβήκατε στην απόφαση για διενέργεια Ε.Δ.Ε. με καθυστέρηση, θεωρώντας ίσως ότι κινείστε και καθ' υπέρβαση και όχι όπως είστε υποχρεωμένος, αποδεχθήκατε τη μη ουσιαστική αποπεράτωση αυτής, λόγω της γενικής άρνησης των συναδέλφων ιατρών να αναλάβουν την υπόθεση. Οφείλατε, ωστόσο, να εξαντλήσετε την προσπάθεια εξεύρεσης προσώπου σύμφωνα και με την παρ. 2 του άρθρου 127 του Ν. 2683/1999. Σημειώνεται δε ότι δεν αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα για την ανάθεση διενέργειας Ε.Δ.Ε. η ειδικότητα του γιατρού. Δηλαδή δεν είναι απαραίτητο το άτομο που διενεργεί την Ε.Δ.Ε. να έχει τη γνωστική ικανότητα να κρίνει το έργο του συναδέλφου. Ασφαλώς είναι κατανοητή η σημασία της ίδιας ειδικότητας, κατά τη διενέργεια Ε.Δ.Ε. Όμως δεν είναι δυνατόν να αποτελεί επαρκή δικαιολογία η μη ανάθεση Ε.Δ.Ε. σε γιατρούς διαφορετικής ειδικότητας, εφόσον η διενέργεια της συνίσταται σε μία σειρά απαραίτητων διαδικασιών που καταλήγουν σε αιτιολογημένη έκθεση που αποτελεί την καταγραφή των δεδομένων της έρευνας, κυρίως των καταθέσεων χωρίς απαραίτητα αξιολογικά προσωπικά στοιχεία.

III. Ουσιαστικές παρατηρήσεις.

1. Δυστυχώς η κατάσταση για την ασθενή και την οικογένειά της είναι μη αναστρέψιμη. Ωστόσο συνιστά σοβαρό πρόβλημα για τη λειτουργία του νοσοκομείου η μη εφαρμογή της πρότασης του πορίσματος της Ε.Δ.Ε. Σημειώνεται εξ αρχής ότι τα ερωτήματα που έθεσαν οι συγγενείς της θανούσης εστιάζονται στα εξής σημεία: α) ενημέρωση και συγκατάθεση της ασθενούς, β) ιατρικό σφάλμα που οδήγησε στο θάνατο γ) αρμοδιότητα επιστημονικής επιτροπής για έγκριση νέων μεθόδων χειρουργικής και δ) ολιγωρία διοίκησης νοσοκομείου για διενέργεια Ε.Δ.Ε. Τα πρώτα τρία ζητήματα θα έπρεπε να είχαν εξετασθεί και από εσάς. Υπάρχει ο αντίλογος που προφορικά επικαλεστήκατε ότι εφόσον πληροφορηθήκατε ότι διενεργείτο Ε.Δ.Ε. από το Υπουργείο αφήσατε να ολοκληρωθεί η

διαδικασία. Ωστόσο και τυπικά αλλά και ουσιαστικά η διοίκηση του νοσοκομείου εμφανίζεται εκτεθειμένη ως προς την εκπλήρωση των καθηκόντων της. Επισημαίνεται ότι το διοικητικό συμβούλιο του νοσοκομείου ασκεί πειθαρχική δικαιοδοσία στους ιατρούς του ΕΣΥ. Επίσης θα μπορούσε το ΔΣ του νοσοκομείου να παραπέμψει την υπόθεση ως ιδιαίτερα σοβαρή στο Υπουργείο για τη διενέργεια Ε.Δ.Ε. Εντούτοις η όλη αντιμετώπιση καταδεικνύει ότι το νοσοκομείο δεν αναλαμβάνει καθόλου τις ευθύνες του και αφήνει απροστάτευτο τον πολίτη εκδηλώνοντας με τον τρόπο αυτό είτε άγνοια των θεσμοθετημένων πλέον δικαιωμάτων του νοσοκομειακού ασθενούς (άρθρ. 47 Ν. 2071/92) είτε τάση για μη αναγνώρισή τους.

2. Είναι αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι σύμφωνα με την όλη αντιμετώπιση της υπόθεσης αυτής, υφίσταται έντονα η πιθανότητα να συνεχίζονται να διενεργούνται επικίνδυνες νέες μέθοδοι από γιατρούς του νοσοκομείου χωρίς αυτό να έχει την ετοιμότητα να αντιμετωπίσει το ενδεχόμενο αυτό. Ειδικότερα ο εν λόγω γιατρός εμφανίζεται να συνεχίζει να απασχολείται στο νοσοκομείο χωρίς να έχει υποστεί καν την ελάχιστη πειθαρχική δίωξη. Εύλογα κανείς κατόπιν αυτών είναι δύσπιστος για την ασφαλή λειτουργία του νοσοκομείου.
3. Σχετικά με το πόρισμα της Ε.Δ.Ε. του Υπουργείου και τα τελικά συμπεράσματα αυτού οι τυχόν παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ως προς αυτό δεν αφορούν την υπηρεσία σας. Ωστόσο θα θέλαμε να αναφέρουμε κάποιες διαστάσεις των ζητημάτων που έχουν προκύψει αναμένοντας από τη μια πλευρά ότι αυτή η υπόθεση θα αντιμετωπισθεί με τη σοβαρότητα που επιβάλλεται και από την άλλη ότι δεν θα υπάρξουν ανάλογα φαινόμενα στο μέλλον. Σχετικά με το δικαίωμα για ενημέρωση του ασθενούς το δικαίωμα αυτό από τη μια αποβλέπει στην πραγμάτωση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης και από την άλλη αποτελεί θεμέλιο της «ενημερωμένης συγκατάθεσης» σχετικά με τη θεραπεία. Επιπλέον τονίζεται ότι η προσβολή της υποχρέωσης ενημέρωσης θεμελιώνει ιατρική ευθύνη τόσο συμβατική όσο και αδιοπρακτική, ανεξάρτητα μάλιστα από την ευθύνη λόγω κάποιου σφάλματος κατά τη θεραπευτική αγωγή. Σε τέτοια περίπτωση δημιουργείται αξίωση αποζημίωσης του ασθενούς λόγω «αυθαίρετης θεραπείας». Βέβαια

είναι γνωστή η συζήτηση γύρω από την απόδειξη και για το ποιος έχει το βάρος της απόδειξης αυτής για την ενημέρωση. Η εξέλιξη ωστόσο της νομολογίας αλλά και της θεωρίας στον κλάδο του δικαίου της υγείας χαρακτηρίζεται από την αρχή της ισότητας των όπλων των διαδίκων. Σ' αυτή τη βάση οι επαγγελματίες υγείας βαρύνονται να αποδείξουν ότι ενημέρωσαν σαφώς και πλήρως έτσι ώστε να αντισταθμίζεται με την ενημέρωση αυτή η άνιση σχέση του ιατρού που γνωρίζει και του ασθενούς που αγνοεί. Όσον αφορά την πραγματική ιατρική ευθύνη δεν υπάρχει δυνατότητα στα πλαίσια της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη να εξετάσει και να αποδείξει την εν λόγω ευθύνη, ζήτημα που θα κριθεί από το ποινικό δικαστήριο. Ως προς το θέμα της έγκρισης από την Επιστημονική Επιτροπή της νέας μεθόδου δεν προκύπτει βέβαια άμεσα από τη νομοθεσία (άρθρο 12 Ν. 1397/1983 και άρθρο δέκατο τρίτο της ΥΑ Α1α/1999/Β-2158) ότι υπήρχε αντίστοιχη υποχρέωση αλλά πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι έργο της Επιστημονικής Επιτροπής αποτελεί και ο έλεγχος των παρεχόμενων υπηρεσιών.

IV. Διαπιστώσεις.

Η μέχρι τώρα έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη ανέδειξε ορισμένες πλημμέλειες, ασάφειες και κενά, τόσο από διαδικαστική όσο και από ουσιαστική άποψη, οι οποίες αφορούν από την μια την παράλειψη διενέργειας Ε.Δ.Ε. και από την άλλη την εκτέλεση του πορίσματος της Ε.Δ.Ε. που διενήργησε το Υπουργείο. Και βέβαια δεν μπορεί η διοικητική ευθύνη του νοσοκομείου να εξαντλείται με την αρ. ....απόφαση του ΔΣ για διαβίβαση του φακέλου στη Γραμματεία του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Υπουργείου. Στο βαθμό που πρόκειται για την έρευνα των συνθηκών θανάτου ασθενούς, η εξαιρετική σοβαρότητα του θέματος επιβάλλει την ακριβή τήρηση των διαδικαστικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων της ερευνητικής τάξης και εν τέλει ευθυκρισίας. Η διενέργεια λοιπόν Ε.Δ.Ε. που να καταλήγει σε πόρισμα με πλήρη, εμπεριστατωμένη, σαφή και μη αντιφατική αιτιολογία (παρ. 4 άρθρου 127 Ν. 2683/1999) αποτελεί την ελάχιστη υποχρέωση της διοίκησης προς τους πολίτες και η οποία τελικώς υπηρετεί, τόσο την προστασία των δημόσιων λειτουργιών από τυχόν άσκοπες πειθαρχικές διώξεις όσο και την εμπέδωση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και δημοσίων υπηρεσιών.

Με βάση τα παραπάνω ο Συνήγορος του Πολίτη σας καλεί α) να απαντήσετε αιτιολογημένα γιατί μέχρι στιγμής δεν ενεργοποιήθηκε η δυνατότητα που δίνει ο

νόμος 2683/99, άρθρο 127, παραγρ. 2, ώστε να χρησιμοποιηθεί άλλος γιατρός από υπηρεσίες που εποπτεύονται από το ίδιο Υπουργείο (παράδειγμα χειρουργός διευθυντής άλλου νοσοκομείου του ΕΣΥ) με στόχο τη διενέργεια της Ε.Δ.Ε. β) να αναφέρετε τις ενέργειες στις οποίες έχετε προβεί μετά το πόρισμα των Επιθεωρητών του Υπουργείου Υγείας, το οποίο συμπεραίνει ότι ο θάνατος της ασθενούς προήλθε από την υπερνατριαιμία που προκάλεσε ο χειρουργός με τις πλύσεις με χλωριούχο νάτριο, υπογραμμίζοντας την ευθύνη που έχετε να διασφαλίσετε την ομαλή και ασφαλή λειτουργία του νοσοκομείου και όχι την απόδοση ποινικών ευθυνών που τυχόν έχει ο γιατρός και οι οποίες διερευνούνται από τον εισαγγελέα. Τέλος γ) να πληροφορήσετε το Συνήγορο του Πολίτη σχετικά με την ολοκλήρωση των διαδικασιών πειθαρχικής δίωξης που επιβάλλει το πόρισμα των Επιθεωρητών για το θέμα της μη ενημέρωσης ασθενούς για τις πιθανές επιπλοκές της συγκεκριμένης επέμβασης, επισημαίνοντας ότι η μη ενημέρωση ασθενούς αποτελεί σαφή παράβαση του άρθρου 47 του νόμου 2071/92.

Αναμένοντας το συντομότερο δυνατό τις απαντήσεις σας επί των παραπάνω, και ελπίζοντας ότι ήδη το νοσοκομείο έχει προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες πειθαρχικής δίωξης του υπαιτίου δημόσιου λειτουργού (γιατρού του Ε.Σ.Υ.) όπως προτείνεται στο πόρισμα των Επιθεωρητών, σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένω στη διάθεση σας για οποιαδήποτε άλλη πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με εκτίμηση

Δρ. Μαρία Μητροσύλη
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση

1. Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας
Πρόεδρο Πειθαρχικού Συμβουλίου
Αριστοτέλους 17
104 33 ΑΘΗΝΑ